

Testamente

Dokumentet

Skriftlig form

Ett testamente måste upprättas skriftligt för att det ska vara giltigt. Anledningen till kravet på skriftlig form är självklar. Testamentet ska tillämpas först när testator avlidit och då skulle det vara oerhört svårt att bevisa vad dennes sista vilja var om muntliga testamenten skulle godtas.

Om testamentet består av flera sidor, ska de pagineras (numreras), så att man kan kontrollera att samtliga sidor finns med. Ett tvåsidigt testamente kan du gärna skriva på ett A4-ark genom att använda både fram- och baksidan. Skriv 1(2) på första sidan och 2(2) på den andra. Ett tre- eller fyrsidigt testamente kan du skriva på ett enda A3-ark som du viker på mitten. Pagineera även detta, så att man förstår i vilken ordning sidorna ska läsas.

Rubrik

Skriv *Testamente* överst i dokumentet, så att man begriper att det är ett testamente. Det förekommer att man rubricerar testamentet *Min sista vilja*, *Min sista önskan*, *Till mina barn* eller något liknande, men *Testamente* är bättre.

Tillägg

Vill du göra ett tillägg till ditt testamente, ska du inte göra tillägget i det ursprungliga dokumentet. Du bör istället skriva ett helt nytt dokument och förstöra det gamla.

Ett annat (sämre) alternativ är att du låter det ursprungliga testamentet vara orört, och gör tillägget i ett särskilt dokument som gäller parallellt med ursprungstestamentet. För ett tillägg till ett testamente gäller samma formella regler som för det ursprungliga testamentet. Det ska alltså undertecknas och bevitnas på samma sätt som ett vanligt testamente.

Gemensamma testamenten

Det normala är att dokumentet innehåller testamentet från en enda person, men det finns inget som hindrar att flera personer gör sina testamenten i samma dokument, så kallat inbördes testamente.

Förslutet kuvert

Lägg gärna testamentet i ett kuvert som du försluter. På kuvertet skriver du lämpligen "Testamente efter NN". Skriv på kuvertet om du vill att testamentet ska läsas upp på något särskilt sätt. Det är bra att som ren information skriva på kuvertet att det ska öppnas i närvaro av minst två personer. Detta för att undvika att den som ensam öppnat kuvertet beskylls för att ha ändrat i testamentet.

Texten

Tydligt

När du skriver ditt testamente är det viktigt att du uttrycker dig tydligt, så att det inte uppstår några som helst tveksamheter om vad du egentligen menat när förordnandet i testamentet sedan ska verkställas. Testamentet ska ju verkställas först när du har avlidit. Detta innebär att de efterlevande (eller testaments-exekutorn) i princip endast har testamentstexten till hjälp för att bestämma hur kvarlåtenskapen ska fördelas.

Använd modern svenska. Skriv korta meningar och undvik bisatser. Dela upp texten i stycken så att varje stycke omfattar ett steg i testamentet.

Plagiera inte okritiskt

Plagiera inte någon annans testamente ordagrant och skriv inte heller av formuleringar ur någon bok (inte heller den här) eller mall utan att du är hundra-procentigt säker på att du förstår vad formuleringen innebär.

Om du är det minsta tveksam är det bättre att du formulerar dig med egna ord. Om du anlitar en jurist för att få hjälp med att upprätta ditt testamente måste du se till att du begriper juristens formuleringar, så att du kan bedöma om han har tolkat dina intentioner korrekt.

Ska man motivera sitt testamente?

En intressant fråga är om man ska motivera de olika förordnandena i sitt testamente. Det finns argument både för och emot. Om det uppstår problem vid tolkningen kan ett motiv vara klarläggande, men det kan också vara tvärtom, ifall förordnandet och motivet talar emot varandra.

Ett motiv kan förklara för de efterlevande varför du förordnat på ett visst sätt i ditt testamente.

"Jag vill att min syster NN ska ha pianot. (Motiv: Hon är det enda av mina syskon som inte redan har ett piano.)"

Det är bra om du markerar vad som är motiv, så att man håller dessa skilda från förordnandena. Exemplet ovan kan tolkas så att det faktum att NN inte har något piano är ett villkor för att hon ska ärva pianot. För att undvika att hon går miste om ditt piano om hon hunnit skaffa ett bör du lägga till att "har hon hunnit skaffa ett piano ska hon ändå ha pianot". Vill du ha det som villkor, måste du uttrycka det tydligt.

Speciella uttryck

Det finns ett antal ord och uttryck som brukar ge upphov till tolkningssvårigheter, och som du därför bör undvika.

Kontanter

Kontanter betyder strikt språkligt reda pengar, dvs sedlar, mynt och mottagna checkar, men används ofta i betydelsen likvida medel, dvs förutom kontanter även bankmedel, medel på plusgiro, bankgiro mm. Här bör du vara tydlig i ditt testamente, så att man begriper vad du menar. Vill du att även aktier och andra värdepapper ska ingå, måste du skriva det.

"Finns det vid min död mer än sammanlagt 60 000 kr i kontanter, bankmedel, aktier, fonder, obligationer och liknande (likvida medel), ska min arbetskamrat NN ha överskottet som legat. Beloppet upp till 60 000 kr ska tillfalla mina syskonbarn."

Orubbat bo

Orubbat bo är ett gammalt uttryck som du inte bör använda. Om du endast skriver att maken ska sitta i orubbat bo, vet man inte om du menar full äganderätt eller fri förfoganderätt.

Egendom

Egendom brukar användas i samma betydelse som tillgångar. Det är viktigt att du skriver så att man begriper om du menar nettotillgångar, dvs efter avdrag för skulder som hör till tillgångarna, eller bruttotillgångar. *Kvarlåtenskap* betyder alltid tillgångarna efter avdrag för skulder.

Lösöre och inventarier mm

Lös egendom, inre och yttre lösöre, levande och döda inventarier är uttryck som förekommer i testamenten. Dessa uttryck ska du inte använda i testamentet, eftersom definitionerna är rätt vaga. Förklara istället vilken egendom du menar.

Datering och underskrift

Dateringen viktig

Testamentet ska avslutas med din underskrift. Skriv med en bläckpenna med beständig skrift. Datera också testamentet. Om det skulle finnas flera testamenten efter dig, gäller det senast upprättade. Om det senaste testamentet framstår som ett tillägg, gäller fortfarande förordnandet i det tidigare testamentet med undantag för det som ändrats i tillägget.

Om testators psykiska hälsa varierade över tiden, är datumet viktigt för att i efterhand kunna bedöma om testators psykiska tillstånd just då var tillräckligt stabilt för att kunna upprätta ett testamente "vid sina sinnens fulla bruk och med fullt och sunt förstånd", som det brukar stå i vittnesmeningen.

Bevitning

För att testamentet ska vara giltigt krävs att

- det är bevittnat av (minst) två personer
- vittnena inte är obehöriga (dvs underåriga eller psykiskt störda)
- vittnena inte är anhöriga till testator
- vittnena inte är jäviga, dvs de får inte ha eget intresse av vad som står i testamentet.

Vittnena får alltså inte vara omnämnda i testamentet eller vara bland de närmast anhöriga.

Arkivering

Var ska testamentet förvaras?

Det är viktigt att originaltestamentet inte hamnar i orätta händer och förstörs efter dödsfallet. Därför är det viktigt att du förvarar testamentet på ett sådant sätt att du kan vara säker på att den som först hittar testamentet är en pålitlig person. Även om du upprättar testamentet själv, kan du anlita en advokat eller någon annan jurist eller en redovisningskonsult för att arkivera testamentet. Berätta för dina anhöriga var du förvarar ditt testamente så att det inte finns någon risk att testamentet glöms bort när arvet ska skiftas. Lägg det gärna i ett kuvert med påskriften "Testamente efter NN".

Du bör inte förvara det enda exemplaret av originaltestamentet hemma i bostaden. Du har ju då ingen kontroll över vem som kommer att hitta testamentet efter din död. Ett alternativ kan vara att förvara testamentet i bankfack. Enligt bankens regler ska en bankanställd vara närvarande när bankfacket efter en avliden öppnas. Berätta för dina anhöriga att du har ett bankfack och i vilket bankkontor det finns.

Ha ordning på kopiorna

En eller flera kopior kan du ha i bostaden eller på företaget. Se dock till att du har ordning på kopiorna, så att du byter ut samtliga varje gång du ändrar originaltestamentet. Det är inte så roligt för de efterlevande om de via gamla kopior kan följa hur din yttersta vilja har förändrats över tiden.

Om du skriver testamentet på datorn ska du av samma skäl radera datafilerna sedan du gjort lämpligt antal utskrifter.

Originalen gäller

Observera att det bara är det underskrivna och bevittnade originaltestamentet som gäller. Kopiorna har ingen som helst rättsverkan. Om du vill, kan du upprätta flera likadana original med egenhändig underskrift och bevitning. Detta kan vara bra om du är orolig för att testamentet försvinner, inte hittas eller förstörs. Samtliga original ska ha samma datering.
